

HYVÄN KOHTELUN SUUNNITELMA

LASTENKOTI LUMME

HYVÄN KOHTELUN SUUNNITELMA

LASTENKOTI LUMME

Viimeisin päivitys 25.6.2025

1. Aluksi

Olemme laatineet Lastenkoti Lumpeessa lastensuojelulain vaatiman hyvää kohtelua koskevan suunnitelman osana omavalvontasuunnitelmaa. Lastensuojelun sijaishuollon tulee olla lainmukaista ja turvallista. Laadultaan sen tulee olla siis sellaista, että lasten tarpeisiin voidaan vastata ja sijaishuollolle asetettuja tavoitteita saavuttaa. Lapsen oikeudet muodostavat keskeisen pohjan laadukkaalle sijaishuollolle. Hyvän kohtelun suunnitelman tarkoituksena on turvata lapsen oikeuksien toteutuminen lastenkodissa asumisen ajan. Lapsen oikeuksien turvaamisella tarkoitetaan, että lasta kohdellaan asianmukaisesti sekä kunnioittavasti. Jokaisen lapsen tuen tarpeisiin myös vastataan suunnitelmallisesti, turvallisesti ja laadukkaasti. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään kohteluun ja hoitoon.

Lastenkoti Lumpeen lasten hyvää kohtelua koskeva suunnitelma on tehty keväällä 2020 lastenkodin lasten kanssa. Keväällä 2022 suunnitelma uudistettiin kokonaan. Vuoden 2024 lopussa suunnitelma muokattiin jälleen kerran toimivampaan suuntaan. Suunnitelmaa edelleen päivitetään joka vuosi yhdessä lasten kanssa.

2. Toiminta-ajatus

Lastenkoti Lumme on 7-paikkainen kodinomainen lastenkoti Tampereella, Lamminpään kaupunginosassa. Lastenkoti toimii isossa omakotitalossa, jonka kodinomaisuus, valoisuus ja tilavat huoneet luovat turvallisen sekä rauhallisen ympäristön kasvaa, kuntoutua ja kehittyä.

Lastenkoti Lumme on tarkoitettu sosiaalisesti ja/tai psyykkisesti oirehtiville 7-17-vuotiaille lapsille ja nuorille, mutta lapset voivat luonnollisesti asua lastenkodilla täysi-ikäisyyteen asti.

Lastenkoti Lumme auttaa ja tukee lasta ja hänen perhettään sijaishuollon keinoin. Toiminta-ajatuksen pohjana ovat selkeät rakenteet ja ennakoiva arki, joiden avulla turvataan lapsille turvallinen kasvu ympäristö. Läsnäolevat ja turvalliset aikuiset, sekä arjen aikataulujen selkeys ja säännöllisyys luovat turvallisen kasvu ympäristön. Kasvatuksessa huomioidaan aina ja poikkeuksetta lasten yksilölliset tarpeet ja yhteistyössä lapsen läheisten ja verkostojen kanssa tuetaan lapsien kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Toiminnan tavoitteena on tukea ja kasvattaa lapsia toimiviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Lastenkoti Lumpeessa kasvatetaan, ohjataan ja hoivataan lapsia niin, että he oppivat toimimaan arkielämässä. Avoimen vuorovaikutuksen ja selkeiden rakenteiden avulla

luodaan tasapainoinen ja turvallinen arki. Vahvan omaohjaajasuhteen ja luottamuksen rakentamisen kautta tuetaan suunnitelmallisesti jokaisen lapsen yksilöllistä kehitystä. Lapsen elämän ja yksilöllisyyden kunnioittaminen, huolenpito ja turvallisuus, suunnitelmallisuus ja jatkuvuus, sekä ammatillisuus ja asiakaslähtöisyys muodostavat Lastenkoti Lumpeen toiminnan yhteisen arvoperustan.

Lastenkoti Lumpeessa painotetaan arjenhallintaa, koulunkäynnin tärkeyttä ja rajat asettavaa aikuisuutta. Lasten kasvatustyöstä vastaavat kokeneet sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset.

3. Lumpeen arvot

Lastenkoti Lumpeen arvot on työstetty yhdessä työryhmän kanssa syksyllä 2020. Arvot perustuvat nuorilta saatuun palautteeseen. Arvot on läpikäyty ja uudelleen arvioitu työntekijöiden kehittämiskeskusteluissa keväällä 2023. Arvojen on todettu edelleen pitävän paikkansa ja näkyvän Lastenkoti Lumpeen arjessa.

Elämme tavallista arkea.

Ihminen on ihminen virheineenkin.

Toiset kuuntelevat vastatakseen, me kuuntelemme ymmärtääksemme.

Itsekseen tai porukassa - olemme olemassa.

Elämme tavallista arkea

Lastenkoti Lumme on kodinomainen lastenkoti, jonka keskeiset elementit ovat koulunkäynti, arjenhallinta, vahva omaohjaajuus ja lapselle läheisten aikuisten kanssa tehtävä yhteistyö. Arkemme pyörii aivan tavallisten asioiden ympärillä; koulu, harrastukset, kaverit ja arjen askareet. Vaikka lastenkodissamme on tiettyjä käytänteitä ja sääntöjä, pyrimme silti kaikessa toiminnassamme olemaan mahdollisimman joustava, kodinomainen ja ”tavallinen”.

Ihminen on ihminen virheineenkin

Meille jokainen lapsi on yhtä tärkeä ja merkittävä. Jokainen kohtaaminen lapsen kanssa on merkittävä ja lapsen jäljet jättävä. Molemmiin puoleen kunnioitus on yhteistyön perusta. Jokainen meistä tekee virheitä, mutta silti olemme yhtä merkittäviä ihmisinä. Lapsen kohtaaminen hänen hölmöilyään on yhtä merkittävä kohtaaminen kuin kaikki muutkin. Tehdyt virheet ovat oppimisen ja kehittymisen paikka ja ne meillä käsitellään suoraan ja avoimesti lasten kanssa.

Toiset kuuntelevat vastatakseen, me kuuntelemme ymmärtääksemme.

Jokaisella meille tulevalla lapsella on oma historiansa ja oma tarinansa. Meidän tehtävämme on kuulla lasta hänen tarinassaan ja ymmärtää hänen kokemaansa tämän tarinan kautta. Olemme saaneet paljon lapsilta kiitosta siitä, että me oikeasti kuuntelemme, mitä lapsella on sanottavaa. Lasten mukaan me teemme sen, jotta voisimme ymmärtää heitä entistä paremmin.

Itsekseen tai porukassa - olemme olemassa.

Meillä lapsi saa tarvitsemansa tuen ja aikuisen ohjauksen. Halutessaan lapsi saa myös oman aikansa ilman aikuisen jatkuvaa seuraa. Lasta pyydetään mukaan yhteiseen tekemiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Aina ei lapsella ole sellaista tunnetta, että yhdessä tekeminen on mieluista. Silloin lapsi saa oman rauhan ja ajan itsekseen.

4. Lasten osallisuus

Lumpeessa on kiinnitetty erityistä huomiota yksikössä olevien lasten tukemiseen, jotta heidän ikätasoinen itsemääräämisoikeutensa toteutuisi. Itsemääräämisoikeus on perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Lumpeessa me kunnioitamme ja vahvistamme lapsen itsemääräämisoikeutta ja tuemme lapsen osallistumista oman elämän, hoidon ja kasvatuksen suunnitteluun, sekä toteuttamiseen. Aikuisten tehtävä on kuunnella, mitä lapsella on sanottavana ja velvollisuus toimia ja reagoida, mikäli tarve niin vaatii. Lumpeessa otetaan huomioon lapsen toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä kulttuurista. Sijaishuoltoa toteutettaessa on otettava lapsen edun mukaisella tavalla huomioon myös tavoite perheen jälleen yhdistämisestä.

Lumpeessa asuvalla lapsella on mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihinsa. Arkipäiväisistä asioistaan lapsi voi puhua kenen vain aikuisen kanssa. Omaohjaajat käyvät lapsen kanssa kuitenkin ne suurimmat, intensiivisimmät keskustelut. Henkilökuntapalaverien jälkeen lapsille kerrotaan mahdollisista tulevista muutoksista. Lumpeessa lapsi voi omalla toiminnallaan vaikuttaa omiin aikatauluihinsa ja mahdollisiin arjen joustoihin.

Lapsen kanssa pohditaan yhdessä hoito- ja kasvatussuunnitelmaan tavoitteet. Kun suunnitelmaa päivitetään, arvioidaan samalla aikaisemmat tavoitteet ja niissä onnistuminen. Pohdintaan otetaan mukaan myös sosiaalityöntekijä ja myös lapsen huoltajat mahdollisuuksien mukaan. Lapsen kanssa jutellaan aina etukäteen aiheista, joita asiakassuunnitelmanneuvottelussa tullaan käymään läpi. Näin varmistamme, että lapsi on valmiimpi omaan neuvotteluunsa. Lapsen toivotaan ja kannustetaan myös itse nostaa keskusteluun aiheita, joista hän haluaa puhuttavan. Jos lapsi ei halua tai uskalla ottaa asioita puheeksi, tekee Lumpeen työntekijä sen hänen puolestaan ja edustaa näin lasta tämän neuvottelussa.

Lapsilla on aina oikeus keskustella asioistaan oman vastuusosiaalityöntekijänsä kanssa.

Lumpeessa lapset tietävät kaiken omista asioistaan. Lapselle kerrotaan asioista heti ja tavalla, jolla lapsi asiat ymmärtää. Lapsia tuetaan ja kannustetaan osallisuuteen. Pulmatilanteita ratkaistaan yhdessä lapsen ja työntekijöiden kesken. Myös huoltajat voidaan osallistaa ongelmien ratkaisuihin. Lasta kuullaan aina häntä koskevissa päätöksissä ja lapsilla on oikeus kertoa mielipiteensä. Lapsella on mahdollisuus vaikuttaa häntä koskeviin päätöksiin.

Osallisuus ohjaa Lastenkoti Lumpeen toimintaa vahvasti ja lapset saavat osallistua kukin omien voimavarojensa ja vahvuksiensa mukaan. Osallisuus Lumpeessa on lasten osallistamista arjen toimintaan ja oman elämän suunnitteluun. Osallisuuden kautta opetamme heille pystyvyyden ja osaamisen kokemuksia, sekä myös arjen hallintaa.

Lapset saavat osallistua koulun loma-aikoina matkoille, joita Lumme järjestää ja sitä kautta lapset saavat uusia elämää rikastuttavia kokemuksia ja osallisuuden tunnetta. Lumpeessa pidetäänkin erityisen tärkeänä näiden kokemusten tuottamista lapsille. Yleensä kesälomalla on yksi pidempi matka, sekä mahdollisesti myös pienempiä reissuja. Lisäksi syyslomalla ja hiihtolomalla toteutetaan myös 3-4 yön reissuja.

Arki Lastenkoti Lumpeessa perustuu vuorovaikutukseen. Lasten kanssa keskustellaan aktiivisesti heidän toiminnastaan ja aikuisten toiveista sen suhteen. Lasten kanssa pyritään aina luottamukselliseen, toimivaan ja avoimeen vuorovaikutussuhteeseen. Lasten mielipidettä kysytään aina hänen asioihinsa liittyvässä päätöksenteossa. Jokaisen lapsen kanssa pyritään sopimaan etukäteen toimintamallit eri tilanteisiin, jotta lapsen on helpompi tehdä ratkaisuja oman toimintansa suhteen. Tukevilla rakenteilla pyritään ennalta ehkäisemään sellaisten tilanteiden syntymistä, mitkä vaatisivat rajoitustoimenpiteiden käyttämistä. Lapselle annetaan aina vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia korjata toimintaansa ennen kuin häneen kohdistetaan rajoitustoimenpiteitä.

Lasten mielipidettä kysytään aina, kun asia koskee heidän omia asioitaan ja lapsia kuunnellaan ja heidän kanssaan keskustellaan asioista. Tätä kautta osallisuutta lisätään heitä koskevista asioista. Lasten ei haluta tuntevan, että heidän omat mielipiteensä olisivat millään muotoa vähäisiä tai että he eivät saisi vaikuttaa omiin asioihinsa. Osallisuus ilmenee monissa eri muodoissa kuten edellä on kerrottukin lasten arjessa ja elämässä Lastenkoti Lumpeella.

Yhteistyö, ymmärtäminen, haastavien asioiden työstäminen ja arjen mutkien suoriminen saavutetaan toteuttamalla lastenkodin perustehtävää, joka on tukea, ohjata, kasvattaa ja hoivata lapsia yksilöinä niin, että he oppivat selviytymään arkielämässä, toimimaan yhteisöissä tasavertaisina jäseninä, sekä kokisivat merkityksellisyyttä ja kuulumista yhteiskuntaan. Perustehtävä perustuu voimassa olevaan lastensuojelulakiin ja arvoihin, jotka henkilökunta on yhdessä laatinut lapsilta saamansa palautteen perusteella.

5. Lastenkoti Lumpeen säännöt ja käytännöt

”Lasta tulee kasvattaa niin, että lapsi saa osakseen turvaa, ymmärrystä ja hellyyttä. Lasta ei saa kohdella millään tavalla loukkaavasti. Lapsen kasvamista vastuullisuuteen ja itsenäiseen elämään tulee tukea ja edistää.”

Lastenkoti Lumpeessa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja yleisesti hyviä käytöstapoja ja tavallisia arjen käytänteitä. Koska Lumme on kodinomainen ja se halutaan sellaisena myös säilyttää, on sääntöjen määrä pyritty pitämään mahdollisimman pieninä.

Lastenkoti Lumpeen toiminta perustuu lapsen kunnioittamiseen ja hänen kuulemiseensa. Ratkaisukeskeisyys on tärkein toimintatapamme. Ongelmaan puuttuminen heti ja yhteistyössä lapsen kanssa tuo yleensä nopean ratkaisun ja arki pääsee taas jatkumaan tavallisena.

Säännöt ovat samat kaikille lapsille ja niiden tehtävänä on turvata kaikille lapsille viihtyisä ja turvallinen koti. Oman toiminnan, iän ja kehitystason mukaan lasten aikatauluissa on eroja.

Lumpeen työryhmän tehtävänä on huolehtia kaikkien lasten oikeuksista, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista.

Lumpeessa arki keskittyy koulun ympärille. Illalla mennään ajoissa nukkumaan, jotta aamulla jaksetaan nousta ja lähteä kouluun. Koulu on Lumpeessa lapsen tärkein tehtävä.

Kipeänä ei kouluun mennä, vaan toivutaan rauhassa taas koulukuntoiseksi.

Jokaisella lapsella on Lumpeessa oma puuhapäivä. Silloin lapsi osallistuu arjen askareisiin ja voi mm. kattaa ruokapöydän, tyhjentää tiskikoneen, auttaa ruuanlaitossa tai viedä roskat. Lumpeessa lapset eivät osallistu yleisten tilojen siivoukseen, vaan aikuiset hoitavat sen. Lasten tehtävä on siivota oma huoneensa viikoittain. Erikseen sovitusti voi lapsi siivota yleiset tilat ja saada siitä hieman extrarahaa.

Jokaisella lapsella on oma huone. Lapset eivät voi mennä toisten lasten huoneisiin ilman huoneen haltijan ja vuorossa olevan ohjaajan lupaa. Huoneen ovi pidetään auki, ainakin raollaan, kun huoneessa vierailee toinen lapsi.

Lumpeessa ruoka-ajat ovat säännölliset. Syötävää on tarjolla myös ruoka-aikojen ulkopuolella. Ohjaajat huolehtivat, että lapsille on tarjolla terveellistä ja monipuolista ruokaa. Ohjaajat käyvät myös keskusteluita terveellisestä ruokavaliosta lapsen kanssa. Lapsia ohjataan mm. välttämään energiajuomia niiden haitallisuuden vuoksi.

Lapset voivat myös sovitusti opetella ja osallistua ruuanlaittoon. Lumpeessa ruokaillaan aina keittiössä ja ruokapöydässä noudatetaan hyviä käytöstapoja (ei syödä lakki päässä, eikä käytetä puhelinta).

Olohuoneessa katsellaan yhdessä televisiota ja elokuvia. Keskustellen sovitaan yhdessä, mitä milloinkin katsellaan. Lumpeessa noudatetaan ohjelmien ikäsuosituksia. Arkisin televisio sulkeutuu klo 22.

Jokaista lasta tuetaan Lumpeen ulkopuolisiin kaverisuhteisiin, sekä harrastuksiin. Kaverit ja lapsen läheiset ovat myös tervetulleita vierailulle Lumpeeseen. Arkisin vierailuaika päättyy klo 20.00. Viikonloppuisin lapsen vieras voi olla Lumpeessa pidempään ja näistä sovitaan aina tilannekohtaisesti.

Lumpeen lapsilla on käytössään omat puhelimet. Mikäli puhelimen käytöstä ei aiheudu lapsille haittaa, ei sen käyttöä rajoiteta mitenkään.

Lasten lääkkeet säilytetään lääkekaapissa. Lääkkeet otetaan neuvotteluhuoneessa aikuisen valvomana.

Kuukausiraha maksetaan kuun loputtua lapsen tilille tai käteisenä. Lapsen ikä määrittää kuukausirahan suuruuden. Lapsilla on käyttöoikeus omiin rahoihinsa, mutta ohjaajien tehtävä on ohjata lasta rahankäytössä. Lapsi saa vaatteet ja muut tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset tarvikkeet Lumpeesta. Lumpeessa ei lainata eikä myydä vaatteita tai tavaroita lasten kesken. Jokainen lapsi huolehtii omista vaatteistaan ja tavaroistaan, eikä Lumme vastaa lapsen hävittämistä tai hajottamista vaatteista tai tavaroista.

Lastenkoti Lumme piha-alueineen on päihteetön ja savuton alue. Päihteiden käyttö vaarantaa vakavasti lapsen henkeä ja terveyttä, eikä päihteidenkäyttöä sallita

Lumpeessa. Lapsella ei voi olla Lumpeessa minkäänlaisia päihteiksi luokiteltavia aineita tai niiden käyttöön liittyviä välineitä.

Lastenkoti Lumpeessa kaikilla on velvollisuus kohdella itseään ja toisia asiallisesti ja ystävällisesti. Jokaisella meistä on oikeus koskemattomuuteen. Kiroileminen, huutaminen ja toisten ihmisten nimittely ei ole sallittua. Kaikenlainen kiusaaminen on Lumpeessa kiellettyä. Ohjaajien tehtävä on puuttua kaikenlaiseen kiusaamiseen heti. Jokaisella lapsella on kuitenkin oikeus ilmaista kaikenlaisia tunteita ja Lumpeen ohjaajien tehtävä on auttaa lasta kaikkien tunteiden ilmaisussa.

Kaikenlainen väkivaltainen käytös ja väkivallalla uhkaileminen ovat ehdottomasti kiellettyä Lumpeessa. Jos lapsi vaarantaa omaa tai toisten lasten turvallisuutta, on ohjaajilla velvollisuus puuttua siihen kasvatuksellisin keinoin. Mikäli kasvatukselliset keinot eivät riitä, käytetään tarvittaessa ja perustellusti lastensuojelulain mukaisia rajoitustoimenpiteitä. Niiden mahdollinen käyttö perustellaan lapselle, jotta lapsi ymmärtää niiden tarpeellisuuden. Mahdolliset väkivaltatilanteet käsitellään aina lapsen kanssa puhumalla.

Lumpeessa ei kenelläkään voi olla hallussaan sellaisia aineita tai esineitä, joilla lapsi voi satuttaa itseään tai toisia. Ohjaajien velvollisuus on ottaa tällaiset esineet lapselta pois.

6. Lasten oikeudet Lumpeessa

Lapsella on Lumpeessa asuessaan:

- oikeus myönteisiin ja läheisiin ihmissuhteisiin
- oikeus hyvään iän ja kehitystason mukaiseen hoitoon, kasvatukseen ja huolenpitoon
- oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön
- oikeus lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaavaan koulutukseen
- oikeus saada turvaa, ymmärrystä ja hellyyttä
- oikeus fyysiseen ja psyykkiseen loukkaamattomuuteen
- oikeus itsenäistymiseen
- oikeus yksilölliseen taustaansa perustuen ylläpitää ja harjoittaa kulttuurisia ja uskonnollisia tapojaan huomioiden muiden sijoitettujen lasten kulttuuriset ja uskonnolliset taustat ja loukkaamattomuus
- oikeus yksilölliseen seksuaaliseen suuntautumiseen huomioiden muiden lasten yksilöllisyys ja koskemattomuus

Koko Lumpeen henkilökunta ja erityisesti lapsen omaohjaajat vastaavat edellä mainittujen oikeuksien toteutumisesta. Lasta kohdellaan aina yksilönä ja hänen kohtelunsa tulee olla hyvää ja kunnioittavaa. Lapsi saa osakseen ymmärrystä, välittämistä ja suojelua kaikilta Lumpeen aikuisilta.

Lapsella on oikeus ilmaista erilaisia tunteita, ja aikuiset ovat apuna niiden käsittelyssä. Lapsen omaa tilaa, tahtoa sekä fyysistä ja henkistä koskemattomuutta kunnioitetaan. Esimerkiksi lapsen oma huone on paikka, jonka yksityisyyttä kunnioitetaan. Lasta autetaan elämänhallinnassa, vastuullisuuteen kasvamisessa ja itsenäistymisessä.

Lumpeessa lapset voivat osallistua itseään koskeviin päätöksentekotilaisuuksiin, kuten asiakassuunnitelmanneuvotteluihin, hoito- ja kasvatussuunnitelmien laatimiseen sekä kuukausikoosteiden tekemiseen.

7. Asiakkaan kohtelu ja itsemääräämisoikeuden vahvistaminen

Lastenkoti Lumpeessa jokaisella lapsella on oma huone. Lapsi saa sisustaa huoneestaan oman näköisensä. Lapsi saa laittaa huoneessaan seinille julisteita yms. itselleen mieluista. Lapsen toiveita kuunnellaan huoneen sisustukseen liittyen ja lapsen haluamia huonekaluja hankitaan hänelle toiveiden mukaan. Monella lapsista on huoneessansa iso peili, useammalla on vaaterekki ja lisälipastoja on hankittu lähes kaikille.

Lapsi hallinnoi huonettaan ja saa päättää, voiko muut nuoret huoneeseen tulla. Toisen lapsen huoneeseen menoon tarvitaan aina myös vuorossa olevan aikuisen lupa.

Lastenkodin aikuiset eivät koskaan mene lapsen huoneeseen koputtamatta ja odottamatta vastausta. Lapselta kysytään lupa huoneeseen menemiseen. Usein asiat voi hoitaa lapsen kanssa oven ovenraosta ja silloin aikuiset eivät lapsen huoneeseen mene (esim. syömään kutsuminen). Mikäli aikuisella on lapsen kanssa keskusteltavaa, kerrotaan asiasta lapselle ja kysytään, onko ajankohta hyvä keskustelulle. Mikäli lapsi sanoo, että ei halua juuri silloin keskustella, sovitaan hänen kanssaan aika, jolloin keskustelu käydään.

Lastenkodille tulee jonkin verran lasten postia. Jokainen lapsi avaa itse oman postinsa ja halutessaan näyttää ne myös aikuisille.

Mikäli lapsi ei halua jostakin saamastaan postista kertoa, ei häntä siihen velvoiteta. Mikäli aikuisilla on epäily, että lapsi saa postitse jotakin laitonta, neuvotellaan asiasta lapsen sosiaalityöntekijän kanssa ja tehdään vaadittavat rajoituspäätökset asian selvittämiseksi.

Lumpeeseen sijoitetut lapset saavat päättää itse vaatetuksestaan. Lasten kanssa käydään yhdessä vaateostoksilla, mutta lapsi saa valita haluamansa vaatteet. Lumpeeseen sijoitetut lapset ovat jo sen ikäisiä, että he osaavat tehdä vaatehankintoja myös itsenäisesti. Tällöin hankinnoista sovitaan etukäteen omaohjaajien/johtajien kanssa ja lapsi saa tehdä hankinnat itsenäisesti mukaan saamallaan vaaterahalla.

Lapsi saa päättää itse omasta ulkonäöstään. Liialliseen hiustenvärjäämiseen Lumpeessa puututaan terveysperusteisesti. Kohtuulliseen hiustenvärjäämiseen aikuiset antavat tukensa ja usein auttavat lapsia hommassa.

Lumpeen lapset ovat jo isoja ja pääasiassa osaavat itsenäisesti pukeutua sään vaatimalla tavalla. Jos lapselle olisi vaikeaa arvioida lämpötilaan sopiva vaatetus, aikuiset mielellään ohjaavat lapsia pukeutumaan sään mukaisesti.

Lastenkodin tiloissa lapsi ei voi pukeutua päihdemyönteisiin vaatteisiin, eikä pitää päihdemyönteistä materiaalia huoneessaan näkyvillä. Myös liian paljastavaan pukeutumiseen puututtaisiin, jos se selvästi häiritsisi muita lapsia.

Lapset saavat tavata kavereitaan niin Lumpeessa kuin Lumpeen ulkopuolellakin. Lumpeessa tuetaan lapsia hankkimaan ja ylläpitämään kaverisuhteita myös Lumpeen ulkopuolella. Mikäli kaveripiiri huomataan lapsen kasvua ja kehitystä vaarantavaksi, keskustellaan kavereiden vaikutuksesta lapsen kanssa. Mikäli lapsen kasvu ja kehitys vaarantuu kaveripiirin vaikutuksesta liiaksi, tehdään vaadittavat rajoitukset kavereiden kanssa vietetyn ajan rajaamiseksi.

Lasten kanssa käydään läpi heidän mahdollisuutensa kannella saamastaan kohtelusta.

Lastensuojelussa itsemääräämisoikeutta voidaan rajoittaa ainoastaan silloin, kun asiakkaan tai muiden henkilöiden terveys tai turvallisuus uhkaa vaarantua. Itsemääräämisoikeutta rajoittavista toimenpiteistä tehdään asianmukaiset kirjalliset päätökset. Rajoitustoimenpiteet on toteutettava lievimmän rajoittamisen periaatteen mukaisesti ja turvallisesti henkilön ihmisarvoa kunnioittaen.

Rajoitustoimenpiteet

Lapsen toiminnan sitä vaatiessa lasta voidaan myös rajoittaa. Lastensuojelulain mukaisilla rajoittamistoimenpiteillä puututaan aina perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin. Rajoittamistoimenpiteellä pitää turvata lapsen vahvempi perusoikeus, eli oikeus ihmisarvoisen elämän edellyttämään *välttämättömään huolenpitoon*. Tästä syystä rajoitustoimenpidettä käytettäessä on aina punnittava sen välttämättömyys tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi. Käytännössä tulee pyrkiä siihen, että rajoittamistoimenpiteisiin ei tarvitsisi turvautua kovin usein, vaan tilanteet saataisiin ratkaistua muilla keinoin.

Rajoittamistoimenpiteiden käyttöä voidaan välttää esim. seuraavin keinoin:

- Lasten kanssa luodaan toimiva vuorovaikutussuhde.
- Lapsen mielipidettä kysytään häneen liittyvässä päätöksenteossa.
- Jokaisen lapsen kanssa pyritään sopimaan etukäteen toimintamallit eri tilanteissa, esimerkiksi konfliktitilanteissa.
- Selkeillä rakenteilla pyritään ennalta ehkäisemään sellaisten tilanteiden syntymistä, joissa olisi tarvetta käyttää rajoitteita ja pakotteita.

Lumpeessa voidaan huostaanotettuihin ja kiireellisesti sijoitettuihin lapsiin kohdistaa LSL:n (417/2007) 11. luvussa säänneltyjä rajoitustoimenpiteitä, joita ovat *yhteydenpidon rajoittaminen, aineiden ja esineiden haltuunotto, henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus, omaisuuden ja lähteyksen tarkastaminen, liikkumavapauden rajoittaminen, eristäminen ja kiinnipitäminen*.

Rajoitustoimenpiteiden keskeiset tavoitteet ovat 1) varmistaa osaltaan huostaanoton tarkoituksen toteutuminen ja 2) lapsen itsensä tai toisen henkilön suojaaminen. Osa rajoittamistoimenpiteistä on harkinnanvaraisia, mutta osan kohdalla laitoksella ei ole harkinnan varaa.

Rajoitustoimenpiteistä tulee aina tehdä kirjallinen päätös tai selvitys (kiinnipito ja henkilöntarkastus). Lomakkeet löytyvät Nappulasta. Lapsen ja hänen huoltajiensa mielipide tulee selvittää aina ennen rajoituksen tekoa.

Nappula ilmoittaa rajoitusta tehtäessä, onko päätös valituskelpoinen.

Vuorossa olevat työntekijät arvioivat, milloin on kyse normaalin kasvatustehtävän hoitamisesta, jolloin riittää tavanomainen raportointi, ja koska vaaditaan lastensuojelunlain mukaisten rajoitustoimenpiteiden käyttämistä ja siihen liittyvää päätöksentekoa. Rajoitustoimenpidettä käytetään ainoastaan silloin, kun sen katsotaan olevan lapsen hoidon ja turvallisuuden varmistamiseksi välttämätöntä. Lapsen kanssa aina keskustellaan rajoituksen syistä ja tarkoituksesta. Rajoitustoimenpide ei ole koskaan rangaistus.

Jos lapseen joudutaan kohdistamaan rajoitustoimenpide, minkä arvioidaan aiheuttavan lapsessa voimakasta reagoitua, tulee työntekijöiden turvata muiden lasten turvallisuus. Lapset ohjataan pois tilanteesta jo ennakoon ja rajoitustoimenpiteen toteuttaminen tai siitä kertominen hoidetaan mahdollisimman turvallisesti.

Kaikissa tilanteissa pyritään mahdollisimman hoidolliseen toimintaan turvaten kaikkien läsnäolijoiden turvallisuus.

Tilanteen rauhoituttua lapsen kanssa käydään tilanne läpi ja pohditaan siihen johtaneet syyt ja vastaavien tapahtumien ennaltaehkäisyn keinot tulevaisuudessa.

Rajoitusten käytön jälkeen pyritään palaamaan normaaliin arkeen mahdollisimman nopeasti.

Rajoitustoimenpiteet kirjataan ja tehdyt päätökset luovutetaan lapselle ja huoltajille aina kirjallisesti. Lapsella on lain tuoma valitusoikeus joihinkin päätöksiin liittyen. Lapsen ja huoltajien mielipide kirjataan aina päätökseen. Lapselle kerrotaan aina rajoitustoimenpiteen perustelut, sen tarkoitus ja kesto sekä miten hän voi halutessaan päätöksestä valittaa.

Rajoitustoimenpiteitä ovat:

- ✓ yhteydenpidon rajoittaminen
- ✓ aineiden ja esineiden haltuunotto
- ✓ henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus
- ✓ omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen
- ✓ lähetysten luovuttamatta jättäminen (päätöksen tekee sosiaalityöntekijä)
- ✓ kiinnipitäminen
- ✓ liikkumisvapauden rajoittaminen
- ✓ luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen
- ✓ eristäminen
- ✓ erityinen huolenpito (tämä ei ole mahdollista Lumpeessa)

Rajoitustoimenpidepäättös on tehtävä välittömästi. Päätöksiä ei voida tehdä takautuvasti, ellei kysymyksessä ole ollut kiireellinen tilanne. Päätöstä koskevat kirjaukset lapsen dokumentteihin on myös aina tehtävä. Lapselle on annettava päätös tiedoksi ja päätöksen luovuttaminen on merkittävä lapsen asiakirjoihin. Jos lapsi ei halua ottaa päätöstä vastaan, päätöstä säilytetään yksikössä siten, että lapsi saa sen halutessaan. Lapselle on kerrottava rajoitustoimenpiteen perustelut, toimenpiteen tarkoitus ja kesto sekä miten hän voi toimia ollessaan eri mieltä toimenpiteestä ja ohjattava mahdollisen valituksen, muistutuksen ja kantelun teossa.

Ennen päätöksentekoa on lapsen ja huoltajan mielipide selvitettävä, ja heille on toimitettava mielipiteen selvityksen kohteena olevat asiakirjat. Päätös on aina annettava tiedoksi asianosaisille, joita se koskee. Päätöksestä tulee ilmetä myös, miksi kuuleminen mahdollisesti on jätetty suorittamatta. Mikäli lapsen mielipidettä ei ole voitu selvittää, tulee syyn tähän ilmetä tehdyssä päätöksessä.

Lapsen kanssa käydään läpi hänen oikeutensa liittyen tehtyihin rajoituspäätöksiin.